

Väripsykologian hyödyntäminen värimäärityksessä

Roosa Lehtonen

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2019

Media-alan koulutus
Leikkaus ja äänisuunnittelu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-alan koulutus
Leikkaus ja äänisuunnittelu

LEHTONEN, ROOSA:
Väripsykologian hyödyntäminen värimäärittelyssä

Opinnäytetyö 41 sivua
Marraskuu 2019

Opinnäytetyössä tutkittiin sitä, miten väripsykologiaa voidaan tietoisesti hyödyntää värimäärittelyprosessissa. Väripsykologiaa on tutkittu vähän, ja värejä on vaikea eristää ympäristöstä, jossa ei olisi muita värejä. Tulokset erityisesti värien fysiologisista vaikutuksista ovat olleet ristiriitaisia. Elokuvaan tehdyt värivalinnat voivat väripsykologian osalta olla tiedostamattomia ja perustua jo olemassa oleviin elokuviin tai mielikuviin.

Tutkimuksen tavoitteena oli esitellä, mitä eri värit symboloivat, ja millaisia tunteita ne voivat herättää katsojassa. Värien symboliikkaa ja niihin liittyviä mielikuvia tutkittiin kirjallisten lähteiden avulla ja esimerkkejä hyödynnettiin eri elokuvista. Tarkempi kohtausanalyysi tehtiin elokuvasta Piin elämä ja apuna hyödynnettiin DaVinci Resolve värimäärittelyohjelman video-scooppeja.

Väreillä on useita merkityksiä, ja niiden väliset harmoniat vaikuttavat väreistä syntyviin mielikuviin. Katsojalle syntyneeseen tunteeseen vaikuttivat värisävyn lisäksi värien kylläisyys sekä kuvan kontrasti ja valoisuus. Myös edellisen kohtauksen värit vaikuttivat vahvasti seuraavan kohtauksen väreihin ja näistä syntyviin tunteisiin. Hyvin pienilläkin kuvan sävyjen muutoksilla saatiin aikaan erilainen tunne.

Värimäärittelijän on tärkeää tarkastella elokuvaa ja sen kohtauksia tunnetasolla. Väripsykologian avulla voidaan edelleen korostaa haluttua tunnetta. Aiheen tutkimista voisi laajentaa ja syventää valitsemalla useammasta elokuvasta samantyyppisiä kohtauksia ja vertailla, millaisia väriratkaisuja niissä on tehty.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Editing and Sound Design

LEHTONEN, ROOSA:
Applying Color Psychology to Color Grading

Bachelor's thesis 41 pages
November 2019

Color psychology suggests that differing colors evoke different responses in viewers. However, it can be difficult to examine the effect of a color in isolation, without surrounding colors. Previous research into the effects of color is conflicting. In cinema, color psychology is used subconsciously based on pre-existing images, or movies rely on genre specific color palettes.

The purpose of this study was to investigate how color psychology can be applied to the color grading process in movies. The objective was to examine color symbolism and how colors affect a viewer's emotions. Scenes from various movies were used as examples, and an in depth scene analysis was made of the movie Life of Pi. The color grading program DaVinci Resolve and its video scopes were used as tools of this analysis.

It was found that a single hue of color can have several different symbolic meanings. The harmony between different colors, color hue, saturation, contrast and exposure affected the viewer's emotions in a particular scene. A scene's mood was also affected by the previous scene and its colors. Even small changes in the picture sparked different emotions.

This study indicates that it is important to pay attention to scene's emotional intent in color grading process. The research demonstrates that color psychology can be used as a tool to heighten desired emotions. Additional research could compare the effect of color in similar movies to deepen the understanding of the subject.

Key words: color grading, color psychology, color theory, colors

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 VÄRIEN OMINAISUUKSIA.....	6
3 VÄRIEN SYMBOLIIKKA.....	8
3.1 Värien tulkitseminen.....	8
3.2 Punainen.....	9
3.3 Sininen.....	10
3.4 Keltainen.....	11
3.5 Vihreä.....	12
3.6 Oranssi.....	13
3.7 Violetti.....	14
3.8 Musta, harmaa ja valkoinen.....	15
4 VÄRI JA ELOKUVAN GENRE.....	17
5 VÄRI JA TUNNE ELOKUVISSA.....	20
6 CASE: PIIN ELÄMÄ VÄRIANALYYSI.....	24
7 POHDINTA.....	35
LÄHTEET.....	36

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkoitus oli tutkia sitä, miten väripsykologiaa ja värisymboliikkaa voidaan tietoisesti hyödyntää värimäärittelyprosessissa. Värisymboliikka ja -psykologia ovat kiinnostaneet itseäni kauan, ja monissa yhteyksissä hyödynnetäänkin väreillä vaikuttamista; mainoksista vaatetukseen ja rakennuksen pintamateriaalin valintoihin. Elokuvaan tehdyt värivalinnat voivat väripsykologian osalta olla tiedostamattomia ja perustua jo olemassa oleviin elokuvaan tai mielikuviin. Elokuvan värimaailman miettiminen väriteorioiden avulla voisi kuitenkin luoda katsojalle jopa entistä vahvemman tunnekokemuksen. Tavoitteenani onkin esitellä, mitä eri värit symboloivat, ja millaisia tunteita ne herättävät.

Opinnäytetyöni kohderyhmään kuuluvat erityisesti värimäärittelijät, ohjaajat ja kuvaajat, jotka monesti vastaavat elokuvan lopullisesta lookista. Työ kuitenkin hyödyttää kaikkia väreistä kiinnostuneita. Keskityn aiheessa erityisesti länsimaiseen kulttuuriin, sillä länsimaisissa ja itämaisissa kulttuureissa eri värit symboloivat eri asioita. Lisäksi otan aiheeseen värimäärittelijän näkökulman, vaikka puvustus, lavastus ja valaistus vaikuttavat paljon kuvan yleisväreihin. Väreissä olen rajannut fokuksen pää- ja väliväreihin: punaiseen, siniseen, keltaiseen, vihreään, violettiin ja oranssiin.

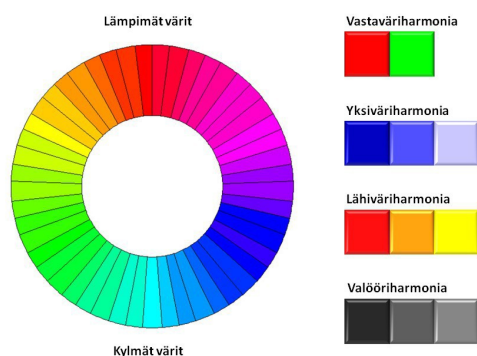
Tärkeimpänä lähteenäni on ollut Harald Arnkilin (2008) kirja *Värit havaintojen maailmassa*. Lisäksi tutkiessani värien symboliikkaa olen hyödyntänyt Päivi Hintsasen Coloria.net-sivustoa ja Simo Ylikarjulan (2014) kirjaa *Värillä on väliä*. Hyödynnän työssäni esimerkkejä eri elokuvista ja siitä, millä tavalla niissä on käytetty eri värejä. Laajemman kohtausanalyysin tein Ang Leen elokuvasta *Piin elämää* (2012), jossa on mielestäni taitavaa värien käyttöä. Kohtauksien analysoinnissa hyödynsin elokuvan kuvakaappauksia, jotka vein Da Vinci Resolve värimäärittelyohjelmaan, ja tutkin kohtausten värimaailmaa ohjelman scooppien avulla.

2 VÄRIEN OMINAISUUKSIA

Kun puhutaan väreistä ja niiden ominaisuuksista, on tärkeää huomioida se, min-
kä tyyppisestä väristä puhutaan. Väri aineena käyttäytyy eri tavalla kuin tietoko-
neen ruudulla oleva väri tai valolla aikaansaatu väri. Monet termit, käsitteet ja
teoriat kuitenkin ovat olleet olemassa jo kauan ennen digitaalista mediaa. Ihmi-
sen aivot erittelevät värejä kolmen tekijän: sävyn, kylläisyyden ja vaaleuden,
mukaan (Arnkil 2008, 70). Tärkeitä termejä erityisesti digitaalisen kuvan väreistä
puhuttaessa ovat sävy, kylläisyys eli saturaatio, valoisuus ja kontrasti.

Värimäärittelijä Tony Osborne pitää tärkeänä sitä, että värimäärittelijä ymmärtää
värioppia. Ilman sitä ei todennäköisesti saa aikaan hyvää kuvaa. Värimääritte-
lyssä tärkeintä ei kuitenkaan ole vain yhden kuvan luominen, vaan koko kohta-
uksen ja elokuvan yhtenäisyys. Värimäärittelijän tärkein ominaisuus onkin, että
tällä on hyvä silmä nähdä kokonaisuus. (Dark Art of Light 2015.)

Väriteorioita tutkiessa ja värimaailmaa miettiessä perinteinen kuvaamataidon
tunneilta tuttu väriympyrä on hyvä apuväline (kuva 1). Sen avulla on helpompi
hahmottaa eri värien ominaisuuksia. Esimerkiksi, kun puhutaan kylmistä sävyis-
tä, niillä viitataan väriympyrään sinisen puolella oleviin väreihin, ja lämpimät vä-
rit puolestaan ovat väriympyrässä oranssin sävyjen puolella.

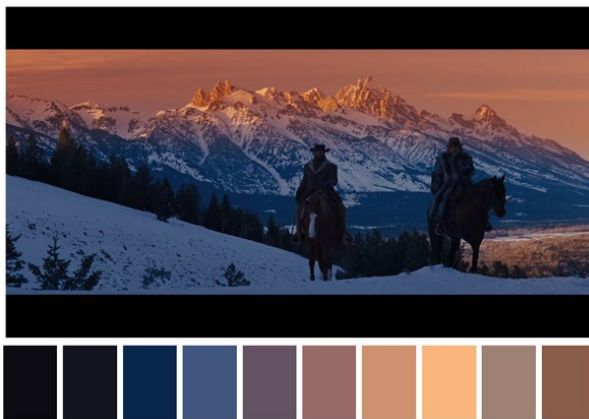

KUVA 1. Väriympyrä ja väriharmoniat (Pekkarinen 2016)

Värioppiin liittyy vahvasti myös erilaiset väriharmoniat, joita usein hyödynne-
täänkin elokuvissa. Rihlama (1997, 86) listaa erilaisiksi harmonioiksi seuraavat:

radiaalinen eli yksisävyharmonia, identtinen eli lähisävyharmonia, indifferenttinen eli keskussävyharmonia, polaarinen eli vastasävyharmonia ja totaalinen eli yleisharmonia. Tämän lisäksi voidaan puhua disharmoniasta eli väriyhdistelmästä, joka on ristiriitainen.

Tyypillinen esimerkki polaarista värien käytöstä elokuvissa on *teal and orange*, eli sinisen ja oranssin käyttö kuvassa, jolloin edessä oleva kohde korostuu (kuva 2). Arnkil (2008) puhuu huomioarvosta, eli siitä miten kohde erottuu taustastaan. Huomioarvo perustuu kontrastiin. Esimerkiksi vaaleat sävyt erottuvat tummasta taustasta ja päinvastoin. Jos sävyerot jäävät pieniksi, huomioarvoa voi parantaa värisävyjen avulla. (Arnkil 2008, 138.) Sininen sävy taustalla korostaa erityisesti ihon väriä. Sinisen käyttö luo myös mielikuvan pitkistä etäisyyksistä ja tyhjyydestä (Ylikarjula 2014, 45).

KUVA 2. *Django Unchained* (2012) (Cinema Palettes 2016)

Värit luovat myös omalta osaltaan kolmiulotteisuutta. Värien, joiden sävyt ovat lähellä toisiaan, rajat pehmenevät ja luovat yhtenäisemmän pinnan. Ne kuvastavat läheisyyttä ja yhtenäisyyttä. Kovat rajat puolestaan luovat etäisyyttä ja irrallisuutta. (Albers 1979, 45.)

Värinopin ollessa taustalla, värimäärittelijä voi hakea inspiraatiota elokuvista, taiteesta tai luonnosta. Warren Eagles uskoo, että menemällä ja tutkimalla paikkoja, värimäärittelijä pystyy samaistumaan kiireiseen kaupunkiin tai hiljaiseen merenrantaan ja näin luomaan saman tunteen uudestaan elokuvassa. (Dark Art of Light 2015.)

3 VÄRIEN SYMBOLIIKKA

3.1 Värien tulkitseminen

Siihen miten ihminen tulkitsee värejä, vaikuttaa moni asia. Värit voidaan liittää uskonnollisiin symboleihin tai muihin tunnusväreihin, jokaisella on omat mieltymykset väreistä ja myös asuinpaikka vaikuttaa. Esimerkiksi länsimaisessa kulttuurissa kuolemaan liitetty väri on musta, mutta itämaisissa kulttuureissa valkoinen liitetään kuolemaan. (Rihlama 1997, 105–106.) Tunnusväreihin liittyvät assosiaatiot puolestaan ovat erityisesti lähellä mainosmaailmaa: DNA:n mainoksissa pinkki on vahvasti esillä, Telian väri on puolestaan violetti. Väreillä voi olla myös historiallisia juuria. Ylikarjulan (2014) mukaan purppuraväriin valmistaminen purppulakotiloista oli aikavievää ja kallista. Antiikin Kreikassa purppurakan-gasta käytettiin vain keisarien ja ylhäisön vaatteissa, ja purppurasta tuli merkki korkeasta arvosta, rikkaudesta ja ruhtinaalisuudesta. (Ylikarjula 2014, 129–130.)

Väripsykologiaa on vaikea tutkia, sillä väreistä puhuttaessa ei pystytä yksilöimään yksittäisiä sävyjä, vaan usein väreistä puhutaan yleisimmillä nimillä. Sininen saattaa toiselle merkitä vaaleaa taivaansinistä, toiselle taas tummansinistä sävyä. (Rihlama 1997, 108.) Sinisen eri sävyistä voidaan käyttää myös nimityksiä syaani, ultramariini, indigo tai koboltinsininen (Hintsanen 2018). Väriyhdistelmät luovat myös erilaisia mielikuvia. Punainen ja keltainen yhdessä voivat luoda mielikuvan vaaraa varoittavasta liikennemerkistä, kun taas punaisen ja vihreän sävyt yhdessä tuovat toiselle mieleen joulun.

Värejä ja niiden fysikaalisia sekä psyykkisiä vaikutuksia onkin tutkittu melko vähän, ja tutkimustulokset ovat olleet myös ristiriitaisia. Tutkimuksissa on usein unohdettu värien mielikuvien luoma voima ja emotionaalisia reaktioita ei ole erotettu kognitiivisista. Usein värejä on myös mahdoton tutkia ilman muiden värien läsnäoloa. Värejä tutkiessa myös niiden tummuus ja saturaatio vaikuttavat niiden luomaan mielikuvaan. Värit vaikuttavat kuitenkin työympäristön viihtyvyyteen ja ne voidaan kokea piristävinä, ärsyttävinä tai rauhoittavina. (Arnkil 2008, 244–246.) Arnkil kertoo esimerkkinä, ettei hammaslääkärin vastaanottoa kan-

nata maalata punaiseksi, jos haluaa rauhoittavan tunnelman (Toivonen 2019, 2). Tämä mielikuviin perustuva vaikutus onkin yksi syistä, miksi värit koetaan eri tavalla.

Vuonna 1994 yhdysvaltalaiset tutkijat Patricia Valdez ja Albert Mehrabian tutkivat nimenomaan värien luomia tunnereaktioita. Koehenkilöille näytettiin eri värejä, ja niitä arvioitiin vastaparien, kuten iloinen-surullinen, avulla. Tulokset tukivat käsitystä, että värit herättävät emootioita. Kuitenkin värien kylläisyys ja vaaleus vaikuttivat havaittuihin emootioihin vahvemmin kuin itse sävy. Tummat värit miellettiin dominoivammaksi ja voimakkaimmiksi, kun taas kirkkaat sävyt koettiin miellyttävimpinä. (Arnkil 2008, 249–250.) Tämä voidaan todeta vertaamalla esimerkiksi tummanpunaista ja vaaleanpunaista; samaa sävyä, joista toinen on vaaleampi. Tummanpunainen mielletään voimakkaana rakkauden ja seksuaalisuuden symbolina, kun puolestaan vaaleanpunainen on hempeä ihasutumisen väri.

3.2 Punainen

Rakkaus, viha ja veri – sanat, jotka ensimmäisenä spontaanisti assosioin punaiseen väriin (kuva 3). Kuitenkaan punainen ei ole vain tummanpuhuva väri, vaan sillä on useita sävyjä. Kirkkaita pinkin sävyjä en voi itse sietää, kun taas hempeät vaaleanpunaiset sävyt yhdistän ensimmäisinä romanttisiin elokuvaan ja ruusuihin. Väriskaalan ollessa niin laaja, punaiseen liittyy paljon erilaisia merkityksiä ja mielikuvia (Hintsanen 2018). Antiikin aikana se on symboloinut tulta, keskiajan maalauksissa rakkautta, ja kristinuskossa muun muassa joulua ja vapautta (Rihlama 1997, 109–114). Punainen viestii myös rohkeudesta, päättäväisyydestä, vahvuudesta ja uhrautumisesta (Hintsanen 2018).

Psykologisesti punainen on voimakas, jopa kiihottava väri. Se voi ärsyttää henkistä tasapainoa, kohottaa verenpainetta, lisätä aggressiivisuutta tai nopeuttaa pulssia. (Rihlama 1997, 109; Hintsanen 2018.) Ei olekaan sattumaa, että vahvaa punaista saatetaan myös kutsua pornonpunaiseksi. Arnkil (2008) kertoo, että värien fysiologisista vaikutuksista on kuitenkin ristiriitaista tietoa. Esimerkiksi väritutkija Byron Mikellides totesi tutkimuksissaan, että punainen ja si-

ninen valo vaikuttavat elimistöön eri tavoilla, mutta maalatussa huoneessa tehdyissä kokeissa eroja ei havaittu. (Arnkil 2008, 247–248.) Tilassa punaisen värin on sanottu vaikuttavan ajan tajuun ja aiheuttavan jopa sen katoamista, mutta toisaalta sen läsnäolo antaa hyvät olosuhteet ideoiden syntymiselle (Rihlama 1997, 109; Hintsanen 2018).

KUVA 3. Vahva punainen kiihottaa (StudioBinder 2016)

3.3 Sininen

Taivas, vesi, rauha ja kylmyys: sinisen eri sävyt tuovat mieleeni useita asioita. Hintsasen (2018) mukaan sininen on liitetty länsimaisessa kulttuurissa myös hiljaisuuteen, suruun ja viattomuuteen, ja erityisesti tummat sävyt yöhön (kuva 4). Sininen on usein punaisen vastapari muun muassa politiikassa ja sukupuoliasettelussa (Hintsanen 2018). Lisäksi se symboloi luotettavuutta, ja onkin usein käytetty väri univormuissa.

Sininen väri on myös psykologisilta vaikutuksiltaan punaisen vastakohta. Sen on sanottu alentavan verenpainetta ja sillä olevan rauhoittava vaikutus. Tilassa se luo avaruutta ja sopii mietiskelyyn tai ideoiden kehittämiseen. (Rihlama 1997, 109.) Mikellides totesi, että rauhoittava vaikutus ei synny itse värisävystä vaan siihen vaikuttaa enemmän värin kylläisyys. Vaaleammat sävyt koettiin rauhoittavina ja voimakkaat kiihottavina. (Arnkil 2008, 248.) Toivosen (2019) artikkelis-

sa *Väritrendit eivät tule tyhjästä*, väri- ja materiaalisuunnittelun opettaja Tiina Arras Aalto-yliopistosta kertoo, että vihreä ja sininen mielletään usein vakaina ja positiivisina. Useimpia ihmisiä miellyttävät luonnonläheiset sävyt, sillä olemme tottuneet näihin tuhansien vuosien saatossa. (Toivonen 2019, 2.)

KUVA 4. Sinisen kylmyyttä, surua ja rauhaa (StudioBinder 2016)

3.4 Keltainen

Auringonpaiste ja korostusväri ovat ensimmäiset asiat, jotka yhdistän keltaiseen. Keltaiseen liitetään myös lapsuus ja iloisuus, ja pienet lapset pitävätkin keltaisesta väristä (Rihloma 1997, 107–108). Hintsasen (2018) mukaan se assosioidaan myös onnellisuuteen, lämpöön ja viisauteen. Keltaisella värillä on kuitenkin myös negatiivisia assosiaatiota. Väri liitetään sairauksiin, sillä ihmisen iho kellertää, jos tällä on esimerkiksi maksasairaus. Lisäksi keltainen symboloi vaaraa, petollisuutta ja mustasukkaisuutta (kuva 5). (Hintsanen 2018.)

Väreistä keltainen on kirkkain ja huomiota herättävin. Siksi sitä käytetään usein yhdessä tummien värien kanssa huomiovärinä esimerkiksi liikennemerkkeissä. Keltainen stimuloi aivoja ja parantaa muistia sekä päätöskykyä. Musta teksti keltaisella pohjalla muistetaankin parhaiten. Pitkäaikainen altistus värille voi kuitenkin aiheuttaa rauhattomuutta. Vaaleampi keltainen, joka tuo mieleen aurin-

gonpaisteen puolestaan luo kodikkuutta ja helpottaa kommunikointia ihmisten välillä. (Rihlama 1997, 108; Hintsanen 2018.)

KUVA 5. Keltaisen symboliikkaa (StudioBinder 2016)

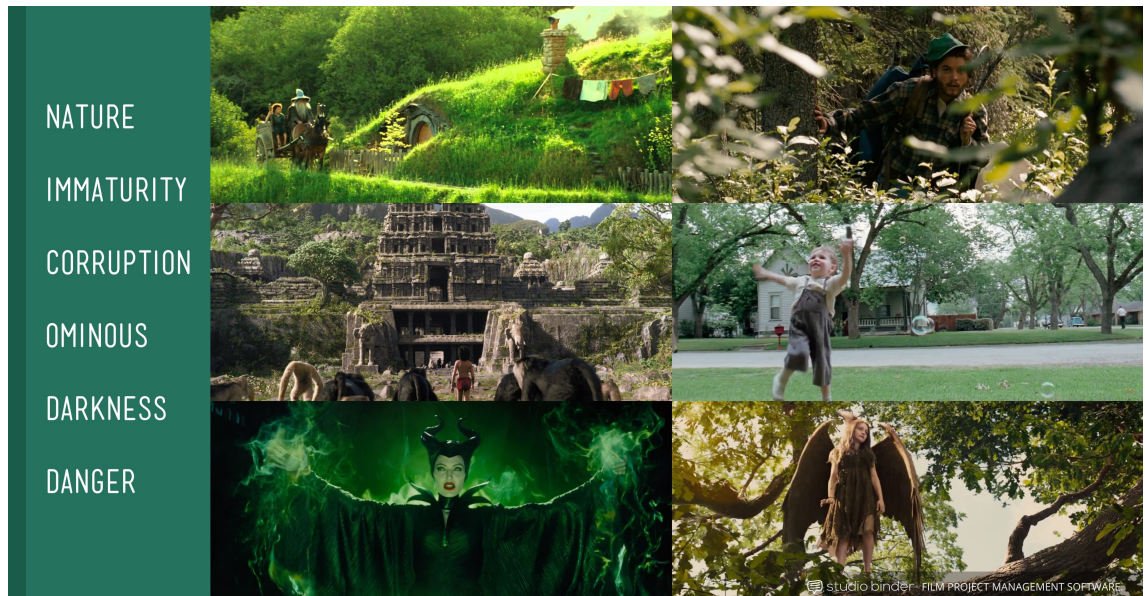
3.5 Vihreä

Vihreästä mieleeni tulevat erityisesti luonto ja kasvien eri vihreän sävyt sekä kasvu. Se liitetään myös terveyteen, eikä olekaan sattumaa että apteekkien logot ovat usein vihreitä. Hintsanen (2018) listaa mielikuviksi myös elämän, kauteuden, ekologisuuden ja rahan. Toisaalta vihreä symboloi muutosta ja sattumaa ja sitä onkin käytetty uhkapeli- ja biljardipöydissä (Hintsanen 2018). Erityisesti *Disney*-animaatioissa vihreä on ollut vaaran väri, sillä monet *Disney*-elokuvi-
vien antagonoista omaavat vihreät silmät tai näiden magia on vihreää (kuva 6).

Vihreällä, kuten sinisellä sanotaan olevan rauhoittava vaikutus. Tummanvihreän sävyt luovat turvallisuuden tunnetta, mutta kellanvihreät sävyt voivat tuoda mieleen myrkyä. (Rihlama 1997, 109–114.) Vihreän turvallisuuden ja kliinisuuden tuomaa tunnetta hyödynnetään esimerkiksi sairaaloissa, kuten leikkaussalien sisustuksessa ja hoitajien vaatetuksessa (Hintsanen 2018). Vihreän, kuten sinisenkään, rauhoittavaa vaikutusta ei kuitenkaan ole pystytty selvästi tutkimuksissa todistamaan. Mahdollinen selitys näiden värien käytöstä sairaaloissa on niiden luoma optinen tasopaino ja punaisen veren neutraloituminen harmahtavak-

si. (Arnkil 2008, 251.) Myös tässä värien luomilla mielikuvilla onkin siis vahva vaikutus.

KUVA 6. Vihreää luontoa ja vaaraa (StudioBinder 2016)

3.6 Oranssi

Tuli, lämpö ja kurpitsa ovat ensimmäiset oranssin itselleni herättämät mielleyhtymät (kuva 7). Assosiaatio kurpitsaan on yllätys itsellenikin, mutta se on hyvä esimerkki siitä, miten eri värit herättävät meissä erilaisia, joskus omituisiakin, mielikuvia. Oranssiin liitetään voima, menestys, viehätysvoima ja tehokkuus (Hintsanen 2018).

Oranssi luo lämpöä ympärilleen, se on loistokas ja juhlallinen (Rihlama 1997, 108–109). Oranssi herättää ruokahalua, kehittää suorituskykyä ja se voi myös parantaa älykkyydosamäärää (Ylikarjula 2014, 105). Lisäksi oranssin läsnäolo auttaa lapsia muistamaan paremmin (Hintsanen 2018). Oranssihtavat sävyt ja seepia liitetäänkin elokuvissa muistoihin ja takaumiin.

KUVA 7. Oranssi luo lämpöä (StudioBinder 2016)

3.7 Violetti

Violetin yhdistän ensimmäisenä hengellisyyteen. Vähän aikaa mietittyäni myös luumut tulevat mieleeni. Huomaan violetin olevan itselleni haasteellisin väri yhdistää asioihin, osittain varmasti siksi, että en käytä kyseistä väriä vaatteissa tai sisustuksessa. Se assosioidaan myös mystisyyteen, viisauteen ja magiaan (kuva 8) (Hintsanen 2018). Vaaleanvioletit sävyt liitetään puolestaan lumoavuuteen ja tuoksuihin (Rihlana 1997, 109).

Tilassa violetti auttaa parantamaan mielikuvitusta, ja erityisesti violetin valon sanotaan sisältävän parantavia voimia (Hintsanen 2018). Tummanvioletit sävyt luovat surun tai katumuksen tunteita ja kristinuskossa se symboloiakin katumusta, mutta myös parannusta. Enemmän punaiseen kuin siniseen vivahtava purppura on ristiriitainen väri: joitain se rauhoittaa, ja toiset kokevat epävarmuutta (Rihlana 1997, 109–111). Tämä voi osaltaan selittyä sillä, että sininen koetaan yleisesti miellyttävämmäksi väriksi kuin punainen, vaikka purppura ja violetti koettiin tutkimuksissa yhtä miellyttäväiksi. Värinä violetti miellettiin vähiten aktiiviseksi. (Arnkil 2008, 250.)

KUVA 8. Violetin fantasiaa ja illuusiota (StudioBinder 2016)

3.8 Musta, harmaa ja valkoinen

Musta ja valkoinen ovat toistensa vastavärejä, joten myös niiden symboliikkaan liitetään usein vastakohtat. Musta yhdistetään ensimmäisenä kuoleman ja pahuuden. Hintsanen (2018) listaa mustan symboliikkaan myös pimeyden, toivottomuuden ja surun sekä erityisesti vaatetuksessa eleganssin ja tyyliin.

Valkoiseen puolestaan assosioitiin ensimmäisenä sanat syntyminen, puhtaus, pilvet ja lumi. Siinä missä musta yhdistetään pahuuteen, monesti valkoinen yhdistetään taivaaseen ja jumaliin. Valkoinen liitetään myös viattomuuteen ja rauhaan. (Hintsanen 2018.) Harmaaseen yhdistetään ensimmäisenä ikävyyden, loskan ja teknologian. Teknologian siksi, että usein uututtavat kiiltävät keksinnöt kuvataan hopeanharmaina. Ylikarjalan (2014) mukaan ikävyyden lisäksi harmaa symboloi muun muassa tylsyyttä, vanhuutta ja puolueettomuutta. Se liitetään tuhkaan ja tomuun sekä kuvaa kulttuurin pysähtymistä ja ankeutta. (Ylikarjala 2014, 71–75.) Ei olekaan siis ihme, että monissa sotaelokuvissa värimaailma on harmahtavaa.

Valkoinen väri koetaan yleensä valoisana ja puhtaana, mutta valkoinen tila on kylmä ja avoin (Rihlma 1997, 110). Valkotakkisen lääkärin näkeminen voi johtaa verenpaineen nousuun, ja tutkimuksissa on myös havaittu, että valkoinen ai-

heuttaa päänsärkyä muita värejä useammin. Harmaa väri voi johtaa alakuloisuuteen, ja masennuksesta kärsivät näkevät ympärillään harmaata väriä muita useammin. (Ylikarjula 2014, 20–72.) Musta tila mielletään tyhjäksi ja musta väri painavammaksi kuin valkoinen. Mustat esineet tuntuvat painavimmalta kuin valkoiset, vaikka olisivat saman painoisia. (Hintsanen 2018.)

4 VÄRI JA ELOKUVAN GENRE

Ajan myötä elokuvien eri genreille on myös syntynyt omanlaiset värimaailmat. Jos henkilö avaa television, jossa pyörii elokuva, hän pystyy todennäköisesti yhdistämään sen tiettyyn genreen, vaikka ei olisi elokuvaa ennen nähnytään (Wells 2015, 33). Monesti on myös kritisoitu sitä, miksi kaikki elokuvat näyttävät samalta.

Kauhu on perinteisesti kylmää sinistä ja synkkää mustaa. Nämä värit yhdistetään negatiivisiin tunteisiin, kuten suruun ja kuolemaan. (Wells 2015, 34.) Sinen yhdistetään myös yöhön, ja kauhukohtaukset usein tapahtuvatkin öiseen aikaan. Tämän lisäksi kauhuelokuvat ovat usein vähäsaturaatioisia, mutta niissä on vahva kontrasti. Esimerkiksi *Kirottu* ei ole yleisilmeeltään yhtä sininen kuin *The Ring*, mutta se on vähäsaturaatioinen (kuva 9).

KUVA 9. *Kirottu* vuodelta 2013 ja *The Ring* vuodelta 2002

Romanttiset elokuvat suosivat pastellisävyjä ja erityisesti lämpimiä punaisen, oranssin ja keltaisen sävyjä. Punainen symboloi rakkautta ja intohimoa, oranssi iloa ja keltainen ystävyyttä. (Wells 2015, 37.) *Juno* on romanttinen komedia, jossa näkyy vahvasti lämpimien sävyjen käyttö vaatetuksesta taustan värimaailmaan. Komedialle tyypillisesti värit ovat myös kirkkaita. *Kreikkalainen naimakauppa* puolestaan luottaa pastellin sävyihin, esimerkiksi morsiusneitojen puvut ovat vaalean sinisiä (kuva 10).

KUVA 10. *Juno* vuodelta 2007 ja *Kreikkalainen naimakauppa* vuodelta 2002

Scifi elokuvat ovat yleensä vihreää tai sini-vihreää. Värimaailma kyseenalaistaa sen, onko tapahtuma totta vai ei. Kohtauksissa, jossa on normaalimpi värimaailma korostaa näin todellisuutta (Wells 2015, 41.) Tunnetuimpia esimerkkejä vihreän käytöstä onkin *Matrix* ja sinivihreän sävyt ovat myös läsnä uudemmassa *Ready Player One* elokuvassa (kuva 11).

KUVA 11. *Matrix* vuodelta 1999 ja *Ready Player One* vuodelta 2018

Sotakuvissa värimaailma on harmaata ja vähäsaturaatioista. Se korostaa elämän ja värien hylkäämistä sodan kovan todellisuuden tieltä. Värejä käytetään vähän ja ne ovat usein maanläheisiä sävyjä: keltaista ja ruskeaa. (Wells 2015, 38.) Tämä näkyy niin kotimaisissa kuin ulkomaisissa tuotannoissa. Esimerkiksi *Pelastakaa sotamies Ryan* ja *Tuntematon sotilas* ovat molemmat hyvin harmahavia, ja edes vihreä kuusimetsä taustalla ei ole kovinkaan värikäs (kuva 12).

KUVA 12. *Pelastakaa sotamies Ryan* vuodelta 1998 ja *Tuntematon sotilas* vuodelta 2017

Toimintaelokuvat pyrkivät maailman reaalisuuteen, joten niiden värimaailma ei juuri eroa oikeasta elämästä. Värit ovat kuitenkin kontrastisempia, ja usein sävyiltään tummia. (Wells 2015, 44.) Genrelleen uskolliset *Die Hard* ja *Mission: Impossible* - elokuvat noudattelevatkin juuri tätä värimaailmaa (kuva 13).

KUVA 13. *Die hard* vuodelta 1988 ja *Mission: Impossible – Fallout* vuodelta 2018

Western eli lännenelokuvat ovat usein keltaisen, ruskean ja vihreän sävyjen yhdistelmiä. Niissä on usein pesty lookki, mutta joissain elokuvissa saturaatio voi olla hyvinkin vahva ja korostaa esimerkiksi aavikkoa. (Wells 2015, 42.) Hyvän esimerkin näiden pestyjen värien käytöstä on *Hyvät, pahat ja rumat* (kuva 14). *The Hateful Eight* sijoittuu aavikon sijaan puolestaan lumiseen maisemaan, ja vaikka värimaailma on edelleen pesty, se kuitenkin vivahtaa kylmiin sinisen ja vihreän sävyihin.

KUVA 14. *Hyvät, pahat ja rumat* vuodelta 1966 ja *The Hateful Eight* vuodelta 2015

5 VÄRI JA TUNNE ELOKUVISSA

Elokuvan kuva tai kohtaus ei ole koskaan puhtaasti yhtä väriä. Vaikka sininen tai oranssi sävy hallitsisi kohtausta, kuvassa on usein myös muita värejä ja niiden useita sävyjä. Siksi värimääritellessä on tärkeää miettiä myös värien keskinäistä harmoniaa. Tämän lisäksi tunnelmaan vaikuttaa värien kylläisyys eli saturaatio ja kontrasti. Koska värit kertovat oman osansa tarinaa, ne vaihtelevat niin elokuvan historiallisen aikakauden, vuorokauden ajan, sään kuin genren mukaan. Elokuva saattaa myös rikkoa genrelleen tyypillistä värimaailmaa ja jäädä näin mieleen omintakeisella, mutta tarkkaan harkitulla värimaailmalla.

Onkin tärkeää, että värien suunnittelija pohtii, mitä väreillä halutaan tavoitella ja miten yleisö niihin reagoi. Jos väreihin ei kiinnitetä huomiota, väreillä viestiminen on onnistunut. (Huttunen 2005, 42.) Tämä pätee myös värimääritellessä. Jos katsoja pohtii, miksi kohtaukseen on valittu sinisävyinen maailma, ei värivalinta ole onnistunut.

Kroatialainen värimäärittelijä Dado Valentinc kertoo, että se miten ihminen reagoi väreihin ei ole tietoista, vaan tapahtuu alitajuisesti kuten hengittäminen. Elokuvissa värien tarkoitus on herättää tunne, muisto tai tilan tuntu. Väreillä auto saadaan näyttämään kalliimmalta tai mekko kauniimmalta. Värimäärittelijän tavoite onkin luoda sama tunne, jonka ohjaaja haluaa katsojalle välittää. (Mytherapy 2015.) Psykologisten reaktioiden ja tunteen luomisen lisäksi väreillä voidaan kiinnittää huomiota yksityiskohtiin, kuvastaa henkilöhahmon piirteitä ja luoda harmoniaa tai ristiriitaa sekä kertoa muutoksesta tarinassa (StudioBinder 2016, 2).

Myös värimäärittelijä Mike Sowa pitää tärkeänä värien luomaa tunnetta. Koska jokaisella on oma mielikuvansa väreistä, värimäärittelijän pitää pystyä kommunikoimaan tällä tasolla. Värimäärittelyllä voidaan myös auttaa elokuvan dialogia. Esimerkiksi näyttelijän puhuessa tunnepitoista dialogia, kuva voi olla pehmeämpää, jolloin se esittää samaa tunnetta. (Technicolor 2013.)

Vahva tehokeino värienkäytössä on vastavärien käyttö eli vastaväriharmonia. Alfred Hitchcockin *Vertigo* hyödyntää vahvasti punaisen ja vihreän symboliik-

kaa (kuva 15). Myös päähenkilöt on liitetty näihin väreihin, ja ne näkyvät niin puustuksessa, meikissä kuin taustan väreissä. Vihreä symboloi kateutta ja punainen intohimoa. Vahvojen värien läsnäolo vaikuttaa katsojan, ja kohtaukset joista värit puuttuvat tuntuvat tyhjemmiltä.

KUVA 15. *Vertigo* vuodelta 1958

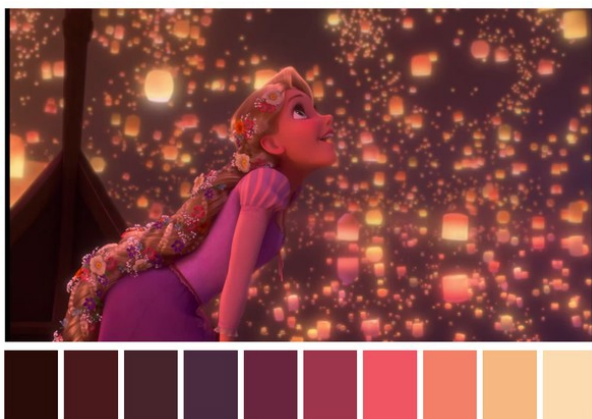
Esimerkki kiihottavan punaisen käytöstä on *American Beautyn* tunnetusta kohtauksesta, jossa Lester haaveilee Angelasta. Kohtaus on kietoutunut punaisen sävyihin, aina vaaleasta tummaan eli siinä on hyödynnetty yksiväriharmoniaa (kuva 16). Punainen kuvastaa niin rakkautta, intohimoa kuin viettelystä. Tummanpunainen korostaa myös seksuaalisuutta. Vahva punainen voi kuitenkin luoda katsojalle ahdistavan tunteen – onko fantasiasta haaveilu oikein?

KUVA 16. *American Beauty* vuodelta 1999 (Cinema Palettes 2015)

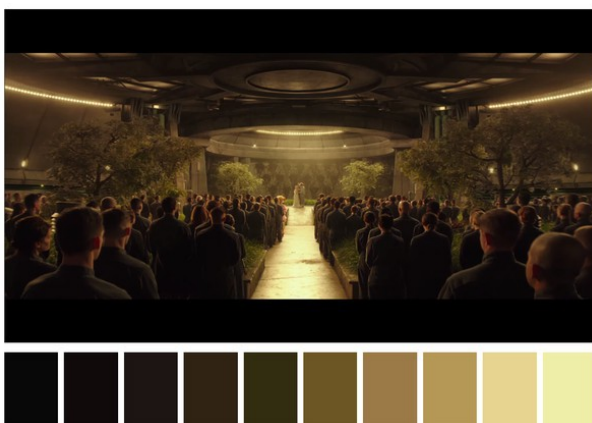
Kaksin karkuteillä hyödyntää elokuvan loppupuolella oranssia värimaailmaa (kuva 17). Tähtkäpää ja Flynn Rider ovat veneessä katsomassa kun satoja lyhtyjä päästetään taivaalle. Värimaailma korostaa Tähtkäpään onnea, mutta punaisen

sävyt kuvaavat myös kasvavaa rakkautta. Lisäksi oranssi luo lämpöä ja saa myös katsojan tuntemaan iloa ja onnea Tähtäpäähän puolesta.

KUVA 17. *Kaksin karkuteillä* vuodelta 2010 (Cinema Palettes 2015)

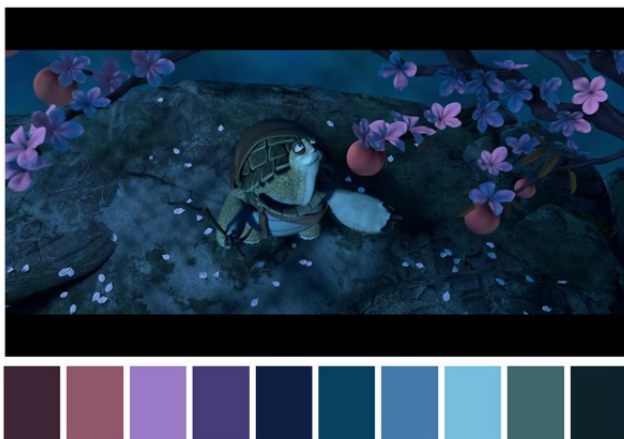
Nälkäpeli: Matkijanärhen toisessa osassa vietetään Annien ja Finnickin häitä. Kohtauksessa on hyvä esimerkki siitä, miten värit vaikuttavat tunnelmaan (kuva 18). Vaikka häät ovat iloinen asia, ja monet vieraista hymyilevät, värimaailma kuvaa Katnissin sisäistä maailmaa. Keltainen, ilon ja nuoruuden väri, on vähäsaturaatioista, jopa likaisen näköistä. Värit ovat ristiriidassa niin hymyilevien kasvojen, tanssivien ihmisten kuin iloisen musiikinkin kanssa. Väreillä luodaan tunnelma siitä, että kaikki ei ole hyvin.

KUVA 18. *Nälkäpeli: Matkijanärhi, osa 2* vuodelta 2015 (Cinema Palettes 2015)

Kung Fu Pandassa Oogway esitetään viisaana ja mystisenäkin hahmona. Kohtauksen violetit sävyt vahvistavat tätä kuvaa (kuva 19). Mystisyys korostuu erityisesti kohtauksen lopussa, jossa Oogwayn poismenon aikana violetit kukat kietoutuvat hänen ympärilleen. Violetin sävyt eivät kuitenkaan ole kovin tummia,

ja tummia värejä välttämällä kohtaus ei korosta surua. Kohtauksen siniset sävyt puolestaan luovat mielikuvan yöstä. Värit ovat hyvin tasapainossa keskenään ja niiden välinen harmonia luo rauhallisen tunnelman.

KUVA 19. *Kung Fu Panda* vuodelta 2008 (Cinema Palettes 2015)

Myös värien puuttuminen voi luoda omanlaisensa tunnelman elokuvaan. Spielbergin *Schindlerin lista* erottaa menneisyyden ja nykyisyyden väreillä, tai paremminkin niiden puutteella, sillä menneisyys on mustavalkoista (kuva 20). Mustavalkoisuus luo ahdistavamman ja synkemmän tunteen, maailmassa ei ole väriä eikä iloa. Mustavalkoisuuden joukossa on yksi värillinen elementti: punatakkinen tyttö. Tämä korostaa tyttöön liittyvää symboliikkaa ja tytön merkitystä päähenkilölle entisestään.

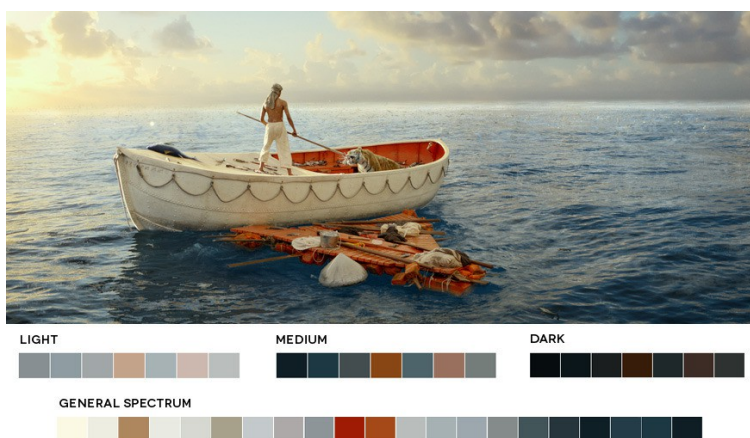

KUVA 20. *Schindlerin lista* vuodelta 1993

Hyvä keino harjoitella eri genreja onkin ottaa kuvakaappaus jo olemasta olevasta genren elokuvasta, tuoda se värimääritysohjelmaan ja matkia sen arvoja. Tällöin saa paremman käsityksen siitä, mistä kaikesta genrelle tyypillinen look syntyy: mihin suuntaan värit vivahtavat, kuinka kontrastista tai valoisaa kuva on.

6 CASE: PIIN ELÄMÄ VÄRIANALYYSI

Vuonna 2012 julkaistu elokuva *Piin elämä* herätti aikoinaan keskustelua niin Oscar-voittajana kuin värimaailmastaankin (kuva 21). Elokuvan värimaailma pohjautuu pitkälti jo kirjassa avautuviin väreihin. Kuten kirjailija Yann Martel itse kertoo, kirjassa on paljon kontrastisia värejä; sininen meri, valkoinen vene, oranssi-musta tiikeri ja vihreä saari (Lee 2012). Kirjan symboliikassa oranssi liitetään hindulaisuuteen ja hengellisyyteen mutta myös päättäväisyyteen. Oranssin väriset pelastusliivit, pilli ja vene antavat Piille voimaa selviytymiseen. Vihreä puolestaan symboloi toivoa ja uutta elämää. Valkoinen merkitsee puhdasta sydäntä. Eri värit antavatkin Piille toivoa ja voimaa jaksaa eteenpäin eri tilanteissa. (Godwin Raj & Rajasekaran 2015, 27–30.)

KUVA 21. *Piin elämän* värimaailmaa (Movies in Color 2013)

Elokuvasta ja sen väreistä on sanottu esimerkiksi seuraavaa:

Ensinnäkin elokuvan kirkkaana hohtava väripaletti oli minulle yksinkertaisesti liikaa. Kyse voi hyvinkin olla kapeakatseisuudesta, mutta värikylläinen merimaisema näytti lähinnä toritaiteilijan maalaukselta. Reaktio pysyi yhtä voimakkaana elokuvan alusta loppuun. (Muropaketti 2012.)

Maisemat ovat upeita ja toimintakohtaukset suorastaan spehtaakelimaaisia. Välillä laajat väri-ilottelun mahdollisuudet johtavat liiyyönteihin, ja katsojan nieluun työnnetään liikaa makeaa kerralla. (Taikalyhty 2012.)

Sininen vesi ja taivas ovat välillä kuin yhtä ja samaa elementtiä, jossa ihmiset leijailevat taianomaisesti. Meri on eräänlainen veden peili. (Huhtala 2012.)

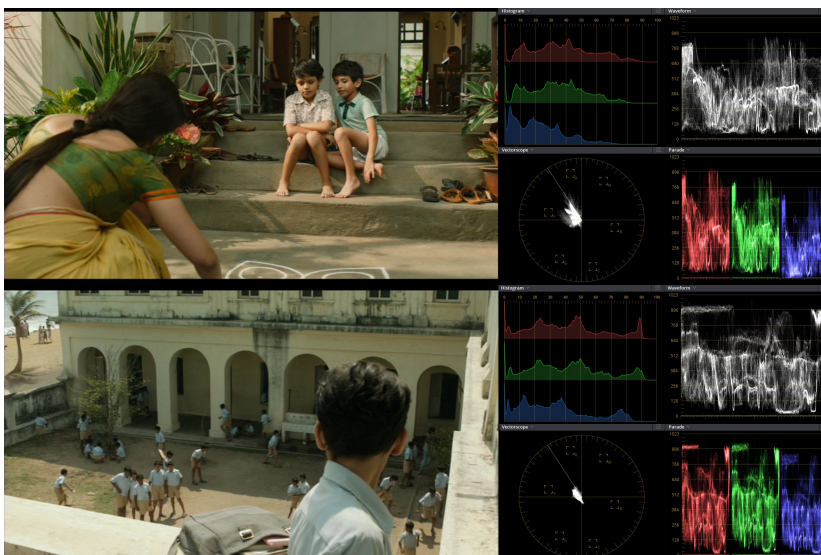
Leen ja kuvaaja Claudio Mirandan luomat värit ja sommitelma ovat fantastisia. Meri täyttää katsoja koko näkökentän ja on kyseessä sitten hämärä (jolloin auringonlansku näyttää säteilevämmältä kuin itse aurinko) tai keskiyö (jolloin bioluminesenssit kalat luovat kosmoksen veden alle), kaikki näyttää upealta ja uskomattomalta. (Watercutter 2012.)

Elokuvan värimäärittelijä David Cole kertoo haastattelussa, että ohjaaja Ang Lee ei puhunut väreistä tyypilliseen tapaan. Sen sijaan, että Lee olisi pyytänyt muuttamaan kuvaa tummemmaksi tai lämpimämmäksi, hän puhui tunteista ja muodoista. Esimerkkeinä Cole mainitsee, että Lee oli pyytänyt kohtaukseen lisää kärsimystä ja sanonut, että kohtaus tuntuu pyöreältä eli väreissä ei ollut kovia rajoja. (Boredwalk 2019.) Uskon, että tämä onkin ollut yksi syistä, miksi kohtauksien väreistä syntyy katsojassa vahvojakin tunnereaktioita. Itse en kuitenkaan kokenut elokuvan olevan liian värikylläinen, sillä kirkaat iloiset sävyt luovat vahvan kontrastin synkempiin kohtauksiin korostaen niiden tunnetta.

Lähdin tutkimaan *Piin elämää* DaVinci Resolve -ohjelmasta löytyvien videoscooppien avulla, joita löytyy neljä: *waveform*, *parade*, *vectorscope*, *parade* ja *histogram*. Waveform kertoo kuvan luminanssin eli valoisuuden, ja paradella pystyy vertaamaan RGB-värien keskinäistä luminanssieroaa. Scooppien skaala on 0–1023, jossa nolasta löytyvät mustan sävyt ja 1023:sta valkoisen sävyt. Mitä laajemmalle kuvio on venynyt, sitä kontrastisempaa kuva on. Vectorscope puolestaan kertoo kuvan värien sävyn ja saturaation. Mitä värikylläisempää kuva on, sitä laajemmalle kuvio on levittäytynyt. Histogram kuvaa, miten RGB-värit jakaantuvat pikseleinä. Skaala on 0–100, jossa nolla on musta ja sata on valkoinen. Kuvion korkeus kertoo pikseleiden määrän. (Blackmagic Design 2019, 2116–2118.)

Elokuva alkaa hyvin realistisesta maailmasta kun Pii kertoo kirjailijalle lapsuudesta. Värit ovat kirkkaita ja iloisia, usein keltaiseen taipuvia, kertoen katsojalle, että Piillä oli kaiken kaikkiaan hyvä lapsuus, vaikka joutuikin kiusatuksi (kuva 22). Näissä kohtauksissa värimaailma onkin harmaampaa ja likaisempaa, korostaen tunnetta syrjittynä olemisesta. Vihreän ja luonnon läsnäolo on myös vahva.

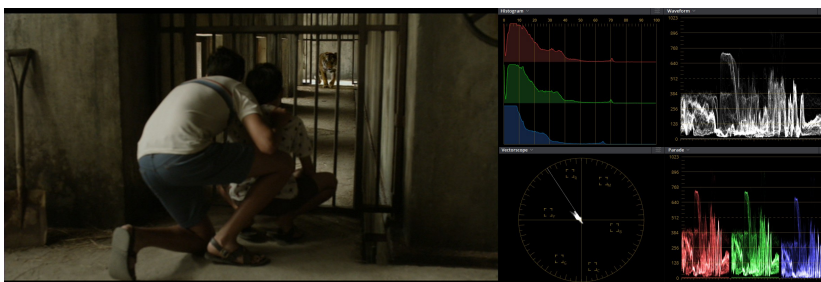
KUVA 22. Piin lapsuus (Piin elämä 2012)

Alun väreissä esiin pistää kolme väriä, jotka on liitetty eri uskontoihin, vaikka katsoja ei tätä välttämättä tiedosta. Kun uskonnot esitellään hindulaisuudessa on läsnä vahvat oranssin sävyt, kristinuskossa silmä hakeutuu rakennuksen sinisiin oviin ja islamin usko on valkoista (kuva 23). Onkin huomattava, että nämä värit ovat vahvasti mukana Piin ja tiikerin veneseikkailussa: valkoinen vene, sininen meri ja oranssiraidallinen tiikeri. Kuitenkin kirjassa islamin väri on vihreä (Godwin Raj & Rajasekaran 2015, 29).

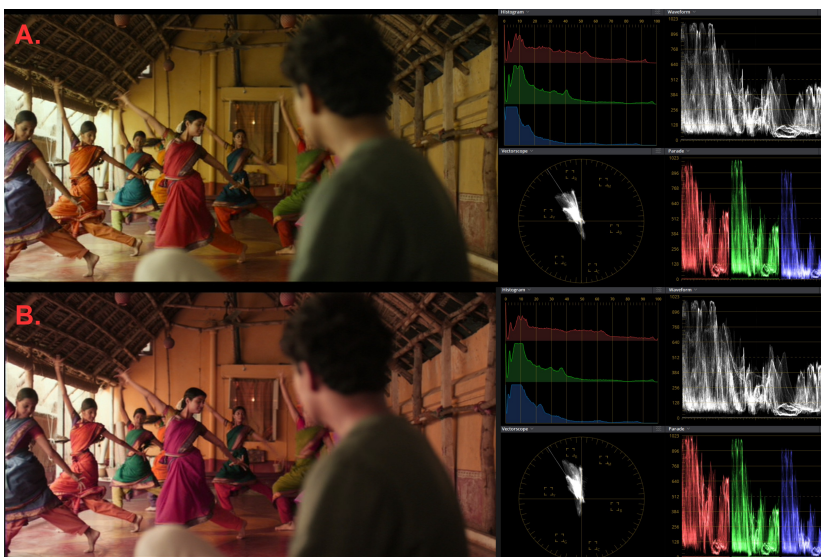
KUVA 23. Uskoinnoissa korostuu kolme väriä (Piin elämä 2012)

Kohtaus, jossa Pii tapaa ensimmäisen kerran Richard Parkerin eli elokuvan tiikerin, on hyvin vähäsaturaatioinen, jonka voi todeta vectorscopesta (kuva 24). Sen lisäksi värit ovat likaisia ja harmaita. Aiempien kohtausten kirkkaiden värien jälkeen tämä luokin uhkaavan kuvan sekä herättää tunteen pelosta. Waveformista nähdään, että kohtaus ei myöskään ole kovin kontrastinen.

KUVA 24. Tiikerin ensikohtaaminen on uhkaava (Piin elämä 2012)

Seuraava kohtaus, joka kiinnitti huomioni, oli Piin ja Anandin ensikohtaaminen. Kohtaus kertoo Piin ihastumisesta Anandiin, mutta värit ovat kietoununeet keltaiseen. Keltaisen ollessa ilon sävy, katsojalle herää lämmin, iloinen tunne Piin puolesta (kuva 25A). Perinteinen ihastumisen väri on kuitenkin vaaleanpunainen, ja kääntämällä värisävyä magentaan päin mielikuva vahvistuu (kuva 25B). Kohtaukseen syntyy myös lisää lämpöä.

KUVA 25. Värisävyn käänöllä romanttisempi tunnelma (A. Piin elämä 2012, B. Kuvamanipulaatio)

Kun elokuvassa aletaan lähestyä haaksirikkoa, kohtaukset muuttuvat tummempaan ja kontrastisempaan maailmaan ennakoiden tulevaa (kuva 26). Illan ruokapöytäkeskustelussa, jossa Pii saa kuulla muutosta, värisävyt ovat yleisilmeeltään tummia. Tämä kuvaa Piin sisäistä maailmaa, sillä hän ei haluaisi lähteä pois Intiasta. Tummemmat sävyt myös tukevat mielikuvaa siitä, että ulkona on pimeää. Kohtauksesta, jossa Pii katsoo auringonlaskua laivankannella, puuttuvat kirkkaat sävyt. Edes valkoinen ei ole täysin kirkas. Toisaalta oranssin sävy

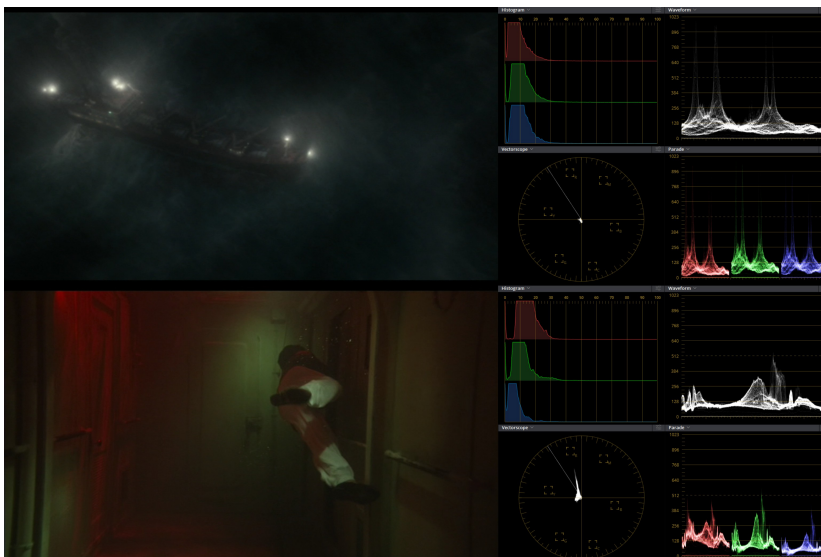
symboloi toivoa tulevasta. Laivan keittiön värimaailma on puolestaan harmaata ja ankeaa, eikä siinä erotu selkeitä värisävyjä. Katsojalle syntyykin ahdistava tunne.

KUVA 26. Ankea värimaailma tukee Piin mielialaa (Piin elämä 2012)

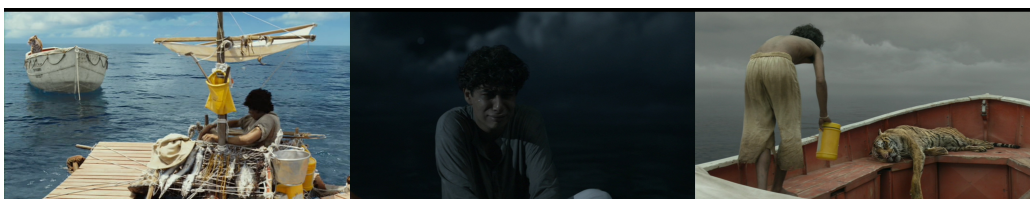
Myrsky ja haaksirikko ovat elokuvan tummimpia, lähes mustia kohtauksia, joka näkyy videoscopeista selkeästi, kun näitä vertaa aiempiin kohtauksiin (kuva 27). Tämä luo vahvan tunteen täydellisestä menetyksestä ja epätoivosta. Pieni sinisen sävy viittaa yöhön, sateeseen ja suruun. Piin sukeltaessa laivaan sen punaiset varoitusvalot ja sinivihreä vesi luovat vahvan kontrastin vastaväriparina. Sekä punaista että vihreää käytetään vaaran värinä, ja katsojalle herääkin pelko Piin puolesta.

KUVA 27. Myrsky (Piin elämä 2012)

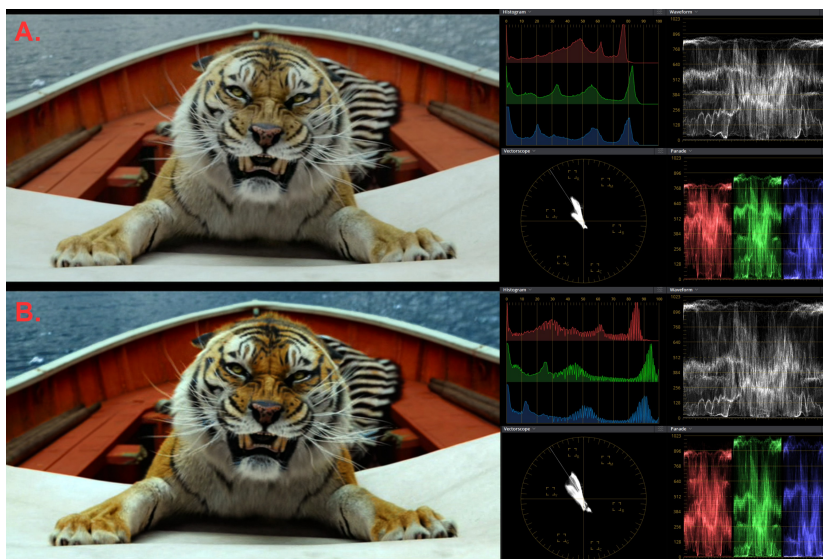
Haaksirikon jälkeen päästään elokuvan ehkäpä tunnetuimpiin kohtauksiin, Piin ja Richard Parkerin elämään pelastusveneessä. Synkän yön jälkeen värit tuntuvat kirkkaimmilta kuin ne todellisuudessa ovat. Tämä luo katsojalle helpottuneen tunteen Piin puolesta, sillä pahin on nyt takana päin. Merikohtauksissa värit pysyvät pitkään kolmen värimaailman sisällä: kirkasta ja värikylläistä auringonpaisteessa, tummaa ja synkkää yöllä sekä harmahtavaa sateessa (kuva 28). Elokuvan kuvaaja Claudio Miranda kertoo, että piti värimaailmassa kovan auringon luomasta kontrastista (CookeOpticsTV 2018). Päivänaikojen ja säiden kuvaamisen lisäksi kohtaukset herättävät myös eri tunnereaktioita. Päivänpaiste iloiset värit luovat tunnetta toivosta, yön sinisen sävyt korostavat surua ja harmaa sade herättää ankeutta. Tämä kolmen värimaailman sisällä pysyminen kävi itselleni jopa tylsäksi, koska mikään ei juuri muutu. Se kuitenkin korostaa ankeutta, tylsyyttä ja hidasta ajelehtemista vedessä.

KUVA 28. Merellä on kolme värimaailmaa (Piin elämä 2012)

Paikoitellen jopa toivoin, että tiikerin uhatessa Piitä, värimaailma muuttuisi draaattisemmaksi, korostaen vaaran tuntua. Lisäämällä kuvaan enemmän kontrastia ja korostamalla tiikerin oranssia, tiikerin olemus on paljon vaarallisempi

(kuva 29). Kuvassa on hyödynnetty vastaväriharmoniaa, ja korostamalla taustalla olevaa sinistä entisestään, tiikeri erottuu paremmin taustastaan ja näyttää olevan lähempänä katsojaa.

KUVA 29. Kuvamanipulaation uhkaavampi tiikeri (A. Piin elämä 2012, B. Kuvamanipulaatio)

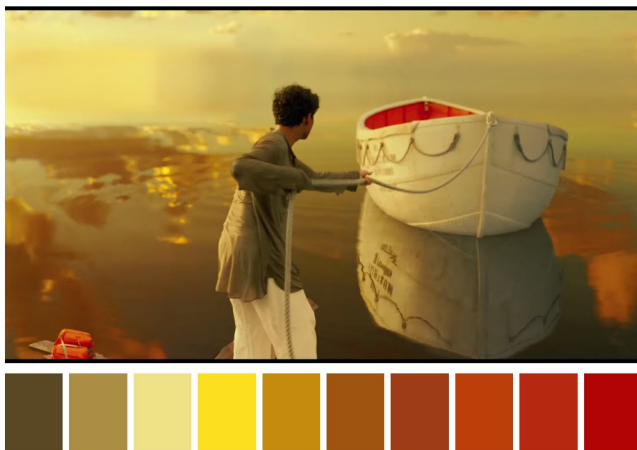
Poikkeuksen tähän harmauteen tuovat fantasiamaiset kohtaukset (kuva 30). Ensimmäisenä elokuvassa vastaan tulee hohtavien kalojen valaisema meri, jonka sinivihreä värimaailma poikkeaa rajusti jo totutusta kolmesta värimaailmasta. Vihreä sävy, joka yleensä yhdistetään kasvillisuuteen ja maahan, luo epätodellisen tunteen ja saakin viimeistään tässä vaiheessa katsojan epäilemään tarinan totuutta. Myöhemmin Pii näkee meressä kuvia, jossa samat sinivihreän sävyt toistuvat.

KUVA 30. Sinivihreää fantasiaa (Piin elämä 2012)

Toinen elokuvan normista poikkeava kohtaus on lämpimän kullan sävyihin kietoutunut, tyyni merenpinta, joka luo kuvan rauhasta ja jopa turvallisuudesta (ku-

va 31). Siinä on hyödynnetty lähisävyharmoniaa, joka tuntuu miellyttävälle, ja lämpimät sävyt luovat myös katsojalle lämpimän tunteen. Kohtauksessa on hengellistä rauhaa ja katsojakin pääsee hengähtämään sen hiljaisuudessa. Kuvaaaja Claudio Miranda kertookin, että kohtauksen värimaailma syntyi refenssikuvana olleen vesivärimaalauksen pohjalta (CookieOpticsTV 2018).

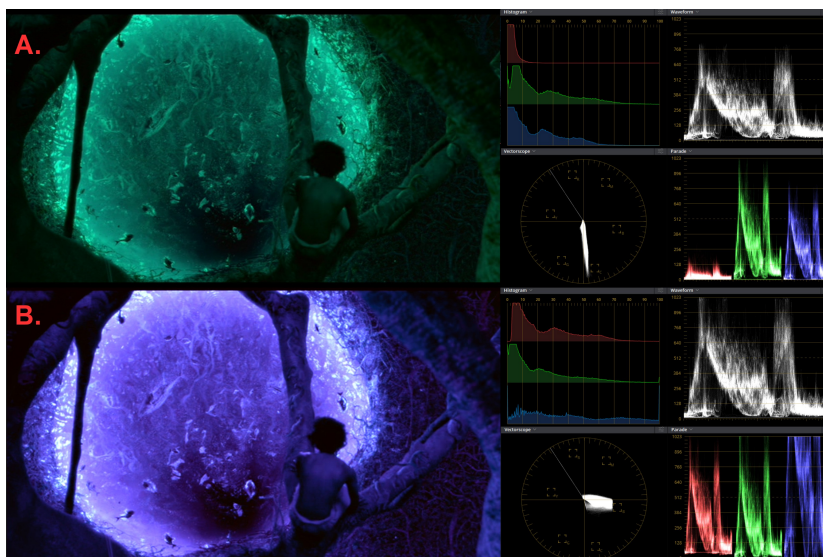

KUVA 31. Kultainen aurinko on kuin maalauksesta (CinemaPalettes 2015)

Hiljainen ajelehtiminen merellä jatkuu kunnes Pii herää vihreältä saarelta (kuva 32). Vihreän ollessa toivon ja elämän väri, tämä tuo katsojalle toivon Piin selviytymisestä. Yöllä saari saa kuitenkin fantasiamaisia piirteitä, ja on kietoutunut samaan vihreään kuin merellä tapahtuneet kohtaukset. Kohtauksessa on myös hyödynnetty elokuvan muusta värimaailmasta poikkeuksellisesti yksiväriharmoniaa. Nämä tekijät saavat katsojan taas kerran epäilemään tarinan todenperäisyyttä. Tyypillinen mystisyyden ja fantasian väri on kuitenkin violetti (kuva 33). Värisävyä muuttamalla ja korostamalla järven vaaleita reunoja, kohtaus on entistä fantasiapainotteisempi. Vihreän käyttö kohtauksessa on kuitenkin perusteltua, sillä Pii puhuu myrkyllisestä järvestä ja myrkyt väri on vihreä.

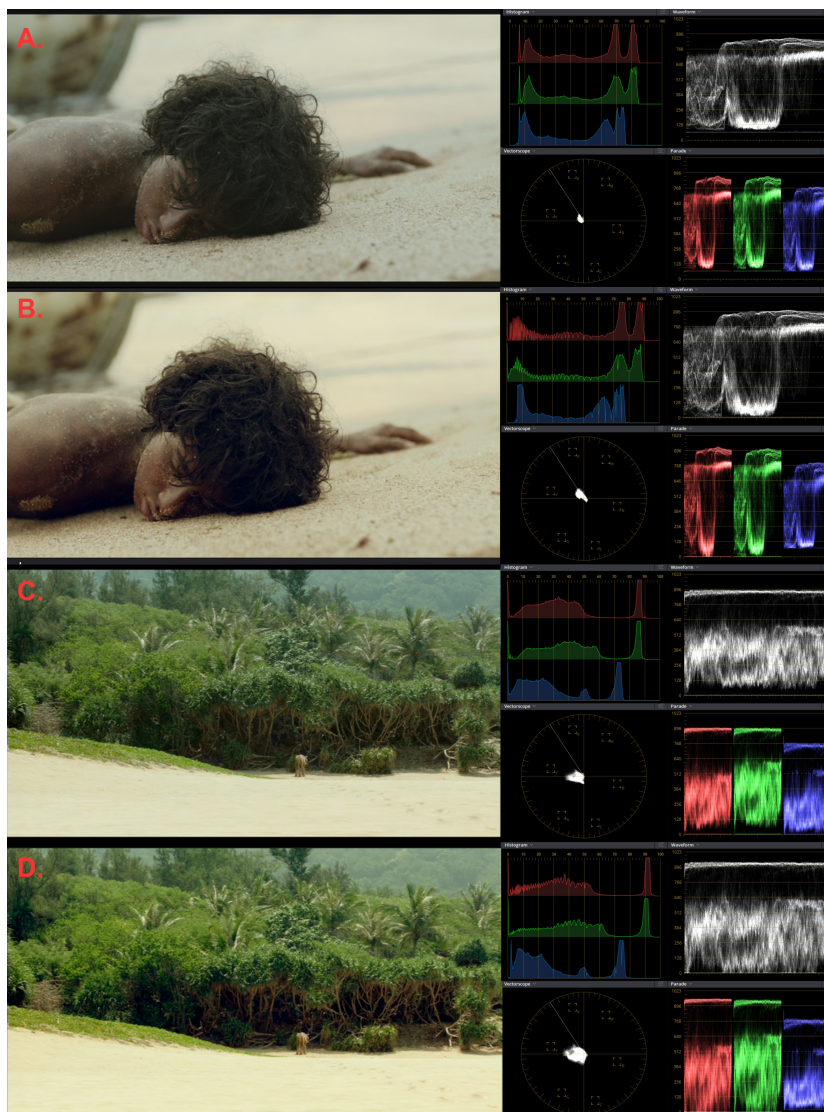
KUVA 32. Pii saapuu vihreälle saarelle (Piin elämä 2012)

KUVA 33. Myrkyllinen ja taianomainen järvi (A. Piin elämä 2012, B. Kuvamani-
pulaatio)

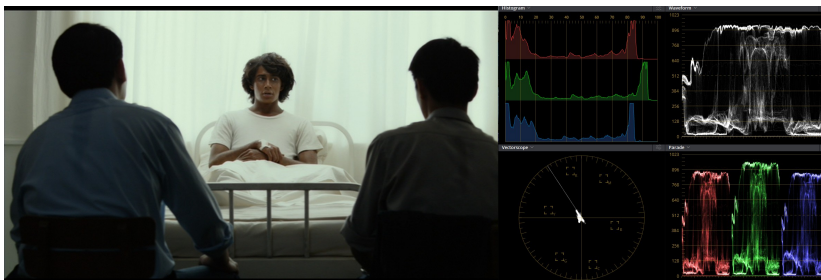
Pii lähtee pakoon vihreältä saarelta ja lopulta ajelehtii Meksikon rannalle. Vaikka voisi olettaa että kohtaaminen on kietoutunut oranssin sävyihin pelastuksen merkiksi, se on vähäsaturaatioinen ja kirkkaiden värien jälkeen tunnelma on hyvin surullinen. Richard Parker kävelee kohti vihreää viidakkoa, kohti uutta elämää, mutta Pii itkee ystävänsä perään. Jos tunnelmasta olisi halunnut tehdä onnellisemman ja helpottuneen, kirkkaammat värit ja oranssin läsnäolo olisivat tuoneet tämän tunteen (kuva 34). Samoin myös tiikerin poistuessa metsään, vihreän korostaminen ja kuvan kirkastaminen luo tunteen paremmasta tulevast.

KUVA 34. Kuvamanipulaatiolla muutettu tunnelma (A. Piin elämä 2012, B. Kuvamanipulaatio, C. Piin elämä 2012, D. kuvamanipulaatio)

Elokuvan lopussa Pii kertoo vielä toisen version tarinasta. Tämä on kuvattu sairaalassa, jossa on hyvin neutraali valkoinen ja realistinen värimaailma (kuva 35). Länsimaissa valkoinen on puhtauden väri, mutta sekä vectorscopesta että paradesta huomataan, että kohtauksen valkoinen ei ole täysin puhdasta. Se taittuu vihreään luoden katsojalle ahdistuneen, jopa pahoinvoivan tunteen. Vaikka Piin tarinaa ei kerrota kuvina vaan ainoastaan äänessä, värimaailma tukee sen tapahtumia ja siihen liittyvä tunne on vahva.

KUVA 35. Neutraali ja valkoinen sairaala (Piin elämä 2012)

Elokuvassa onkin käytetty värejä harkiten, ja haluttu tunne välittyy pitkälti katsojaan. Pienetkin vivahteet, kuten sairaalan vihertävä valkoinen ja lapsuuden harmaus, luovat lisäarvoa värimaailmaan. Realistinen maailma toimii hyvin vastakohtana muulle elokuvalle, jossa hyödynnetään rohkeasti eri väriharmonioita. Fantasiakohtaukset merellä, maalauksellinen auringonlasku ja myrkyllinen järvi erottuvat edukseen muusta maailmasta.

Elokuvan värimäärittelyssä on huomioitu myös se, miten edellisten kohtausten värit vaikuttavat seuraavaan. Esimerkiksi siirryttäessä synkstä laivan uppoamisesta seuraavaan aamuun, kohtaus tuntui kirkkaammalta kuin se oikeasti oli. Samoin myös koko merellä ajelehtimisen aikana, vaikka sävyt ja tunnelma muuttuivat, ne toistivat samaa kolmea värimaailmaa, joka tuntui pidemmän päälle ankealta.

7 POHDINTA

Elokuville väriä voidaan hyödyntää monella tavalla, ja digitaalinen materiaali on myös helppo ja nopea muuttaa ja tehdä kokeiluja. Värimäärittelijän ei aina tarvitse mennä jo totutun genren kautta, eikä juuttua liikaa värin yhteen merkitykseen. Koska väreillä on useita merkityksiä, ja niiden väliset harmoniat vaikuttavat väreistä syntyviin mielikuviin, värimäärittelijän onkin tärkeää tarkastella kohtaus tasoa tunnetasolla. Kun haluttu tunnetila on selvillä, voi väripsykologian avulla korostaa tunnetta.

Itselleni mielenkiintoisinta oli huomata se, miten ei vain kohtauksen sisäiset värit, vaan myös aiemman kohtauksen värit vaikuttivat vahvasti mielikuvaan väreistä ja tunnelmaan. Elokuvan tutkiminen DaVinci Resolvessa osoittautui itselleni hyväksi työkaluksi, sillä sen avulla huomasi paljon pieniä yksityiskohtia, joihin en olisi muuten kiinnittänyt huomiota. Pienetkin sävytykset tuovat elokuvaan siis lisäarvoa.

Myös harmonioiden käyttö tehokkeinona korostui useissa elokuvissa. Vastaväriharmonialla voidaan luoda dramaattisuutta, tai vastavärit voidaan kytkeä eri henkilöihin. Lähisävyharmonia tuo kohtauksen väreihin yhtenäisyyttä ja miellyttävyyttä. Yksiväriharmonia puolestaan korostuu värin oma symboliikka. Lisäksi värimäärityksessä kannattaa huomioida se, miten kuvan kontrasti ja värikylläisyys vaikuttavat kohtauksen tunnelmaan.

Aiheeseen tutkimista voisi laajentaa ja syventää valitsemalla useammasta elokuvasta samantyyllisiä kohtauksia ja vertailla, millaisia väriratkaisuja niissä on tehty. Aiheesta voisi käydä myös keskustelua värimäärittelijöiden kanssa ja kartoittaa sitä, miten he ovat hyödyntäneet väripsykologiaa ja -symboliikkaa omassa työssään.

LÄHTEET

Albers, J. 1991. Värien vuorovaikutus. 2. uudistettu painos. Helsinki: Vapaa Taidekoulu.

Arnkil, H. 2008. Värit havaintojen maailmassa. 2. painos. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.

Blackmagic Design. 2019. Reference Manual. DaVinci Resolve 16.1. Käyttöohje. Luettu 11.11.2019.
https://documents.blackmagicdesign.com/UserManuals/DaVinci_Resolve_16.1_Reference_Manual.pdf?v=1570600810000

Boredwalk. 2019. The Borewalk Podcast. 29. jakso. Podcast-tallenne. Julkaistu 7.3.2019. Kuunneltu 5.10.2019.
<https://www.boredwalktshirts.com/blogs/news/making-movie-magic-with-hollywood-colorist-david-cole>

CookeOpticsTV. 2018. The Cinematography of Life of Pi. Claudio Miranda. Case Study. YouTube-video. Julkaistu 16.8.2018. Katsottu 7.10.2019.
<https://www.youtube.com/watch?v=4PzCQcAEIKs>

Dark Art of Light. 2015. Tony Osborne interview. YouTube-video. Julkaistu 30.10.2015. Katsottu 16.8.2019. <https://youtu.be/3BDWKa-FjVY>

Dark Art of Light. 2015. Warren Eagles interview. YouTube-video. Julkaistu 30.10.2015. Katsottu 16.8.2019. <https://youtu.be/8NACVLSBr-o>

Godwin Raj, S & Rajasekaran, V. 2015. Colours as Symbols in Life of Pi. Subalternspeak: An International Journal of Postcolonial Studies 4 (1), 26–30. Luettu 3.9.2019.
https://www.researchgate.net/publication/294699280_Colours_as_Symbols_in_Life_of_Pi

Hintsanen, P. 2018. Keltainen. Päivitetty 15.4.2018. Luettu 7.11.2018.
<http://coloria.net/varit/keltainen.htm>

Hintsanen, P. 2018. Musta. Päivitetty 15.4.2018. Luettu 7.11.2018.
<http://coloria.net/varit/musta.htm>

Hintsanen, P. 2018. Oranssi. Päivitetty 15.4.2018. Luettu 7.11.2018.
<http://coloria.net/varit/oranssi.htm>

Hintsanen, P. 2018. Punainen. Päivitetty 14.4.2018. Luettu 7.11.2018.
<http://coloria.net/varit/punainen.htm>

Hintsanen, P. 2018. Sininen. Päivitetty 14.4.2018. Luettu 7.11.2018.
<http://coloria.net/varit/sininen.htm>

Hintsanen, P. 2018. Valkoinen. Päivitetty 10.2.2018. Luettu 7.11.2018.
<http://coloria.net/varit/valkoinen.htm>

- Hintsanen, P. 2018. Vihreä. Päivitetty 15.4.2018. Luettu 7.11.2018.
<http://coloria.net/varit/vihrea.htm>
- Hintsanen, P. 2018. Violetti. Päivitetty 14.4.2018. Luettu 7.11.2018.
<http://coloria.net/varit/violetti.htm>
- Huhtala, J. 2012. Piin elämä. Julkaistu: 21.12.2012. Luettu 6.10.2019.
<https://www.episodi.fi/elokuvat/piin-elama/>
- Huttunen, M. 2005. Värit pintaa syvemmältä. 1. painos. Helsinki: WSOY.
- Lee, A. 2012. 'Life of Pi' Author Yann Martel Weighs in on Ang Lee's Film. Julkaistu 2.10.2012. Luettu 6.10.2019.
<https://www.hollywoodreporter.com/news/ang-lee-life-pi-yann-martel-new-york-film-festival-375299>
- Muropaketti. 2012. Arvostelu: Ällöväreissä kylpevä Piin elämä kumisee mukasyvällisiä. Julkaistu 20.12.2012. Luettu 3.9.2019.
<https://muropaketti.com/elokuvat/arvostelu-allovareissa-kylpeva-piin-elama-kumisee-mukasyvallisia/>
- Mytherapy. 2015. Dado Valentic. In our minds eye. The Importance of Colour. Vimeo-video. Julkaistu 10.9.2015. Katsottu 16.8.2019.
<https://vimeo.com/138867940>
- Rihlama, S. 1997. Värioppi. 6. painos. Helsinki: Rakennustieto Oy.
- StudioBinder. 2016. How to Use Color in Film. 50+ Examples of Movie Color Palettes. Yhdysvallat: StudioBinder Inc.
- Taikalyhty. 2014. Piin elämä (2012) arvostelu – Uuden maailman harharetket. Julkaistu 12.8.2014. Luettu 6.10.2019.
<https://taikalyhty.wordpress.com/2014/08/12/uuden-maailman-harharetket-piin-elama-2012/>
- Technicolor. 2013. A Moment with Mike Sowa, Colorist. YouTube-video. Julkaistu 24.10.2013. Katsottu 16.8.2019. <https://youtu.be/TRyO764enV8>
- Toivonen, H. 2019. Väritrendit eivät tule tyhjästä. Aamulehti 138 (293). Koti-liite, 2–3.
- Watercutter, A. 2012. Review: Stunning Visuals Make Up for Life of Pi's Preachiness. Julkaistu 21.11.2012. Luettu 6.10.2019.
<https://www.wired.com/2012/11/review-life-of-pi/>
- Wells, A. 2015. The Use of Colour in Cinematography. Storytelling & Genre. Iso-Britannia: SAE Institute Oxford.
- Ylikarjula, S. 2014. Värillä on väliä. Värien symboliikkaa ja merkityksiä. Helsinki: Katharos Oy.

Kuvalähteet:

KUVA 1 s. 6.

Pekkarinen, P. 2016. Värioppia.

<https://www.thinglink.com/scene/791252487007895552>

KUVA 2 s. 7

Cinema Palettes. 2016. <https://twitter.com/cinemapalettes>

KUVA 3 s. 10

StudioBinder. 2016.

KUVA 4 s. 11

StudioBinder. 2016.

KUVA 5 s. 12

StudioBinder. 2016.

KUVA 6 s. 13

StudioBinder. 2016.

KUVA 7 s. 14

StudioBinder. 2016.

KUVA 8 s. 15

StudioBinder. 2016.

KUVA 9 s. 17

Vas. Kirottu. 2013. Ohjaus: James Wan. Tuotanto: New Line Cinema, The Safran Company, Evergreen Media Group. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. The Ring. 2002. Ohjaus: Gore Verbinski. Tuotanto: DreamWorks SKG. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 10 s. 18

Vas. Juno. 2007. Ohjaus: Jason Reitman. Tuotanto: Fox Searchlight Pictures. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kreikkalainen naimakauppa. 2002. Ohjaus: Joel Zwick. Tuotanto: Warner Bros. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 11 s. 18

Vas. Matrix. 1999. Ohjaus: Lana Wachowski, Lilly Wachowski. Tuotanto: Warner Bros. Tuotantomaat: Yhdysvallat, Australia.

Oik. Ready Player One. 2018. Ohjaus: Steven Spielberg. Tuotanto: Warner Bros Pictures. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 12 s. 18

Vas. Pelastakaa sotamies Ryan. 1998. Ohjaus: Steven Spielberg. Tuotanto: Amblin Entertainment, DreamWorks SKG, Paramount Pictures. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Tuntematon sotilas. 2017. Ohjaus: Aki Louhimies. Tuotanto: Elokuvaosakeyhtiö Suomi 2017. Tuotantomaa: Suomi.

KUVA 13 s. 19

Vas. Die Hard. 1988. Ohjaus: John McTiernan. Tuotanto: 20th Century Fox. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Mission: Impossible – Fallout. 2018. Ohjaus: Christopher McQuarrie.

Tuotanto: Bad Robot Productions, Skydance Media. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 14 s. 19

Vas. Hyvät pahat ja rumat. 1966. Ohjaus: Sergio Leone. Tuotanto: United Artists. Tuotantomaat: Italia, Espanja.

Oik. The Hateful Eight. 2015. Ohjaus: Quentin Tarantino. Tuotanto: The Weinstein Company. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 15 s. 21

Vertigo. 1958. Ohjaus: Alfred Hitchcock. Tuotanto: Paramount Pictures, Alfred Hitchcock Productions. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 16 s. 21

Cinema Palettes. 2015. <https://twitter.com/cinemapalettes>

KUVA 17 s. 22

Cinema Palettes. 2015. <https://twitter.com/cinemapalettes>

KUVA 18 s. 22

Cinema Palettes. 2015. <https://twitter.com/cinemapalettes>

KUVA 19 s. 23

Cinema Palettes. 2015. <https://twitter.com/cinemapalettes>

KUVA 20 s. 23

Schindler's List. 1993. Ohjaus: Steven Spielberg. Tuotanto: Universal Pictures, Amblin Entertainment. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 21 s. 24

Movies in Color. 2013. <https://moviesincolor.com/post/44153733078/oscar-nominees-week-life-of-pi-2012>

KUVA 22 s. 26

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve - ohjelmasta

KUVA 23 s. 26

Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 24 s. 27

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve - ohjelmasta

KUVA 25A s. 27

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 25B s. 27

Vas. Kuvamanipulaatio

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 26 s. 28

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 27 s. 29

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 28 s. 29

Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 29A s. 30

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 29B s.30

Vas. Kuvamanipulaatio

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 30 s. 30

Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 31 s. 31

CinemaPalettes. 2015. <https://twitter.com/cinemapalettes>

KUVA 32 s. 31

Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

KUVA 33A s. 32

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 33B s.32

Vas. Kuvamanipulaatio

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 34A s. 33

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 34B s.33

Vas. Kuvamanipulaatio

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 34C s. 33

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 34D s.33

Vas. Kuvamanipulaatio

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta

KUVA 35 s. 34

Vas. Piin elämä. 2012. Ohjaus: Ang Lee. Tuotanto: 20th Century Fox, Fox 2000 Pictures, Dune Entertainment, Ingenious Media, Haishang Films. Tuotantomaa: Yhdysvallat.

Oik. Kuvakaappaus Da Vinci Resolve – ohjelmasta